



URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Rozwiązania prawne służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza

Kielce, 26 lutego 2020 r.



Ogólnopolski system wsparcia doradczego
dla sektora publicznego, mieszkaniowego
oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności
energetycznej oraz OZE



Naruszenie przepisów UE – wyrok TSUE

Polska uchybiła zobowiązaniom określonym w **dyrektywie** Parlamentu Europejskiego i Rady **2008/50/WE** z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (**CAFE**) odpowiednio na podstawie:

1. **art. 13 ust. 1 w związku z załącznikiem XI do dyrektywy** – stwierdzone w latach 2007-2015 przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10:
 - a) dobowe wartości dopuszczalne dla stężenia pyłu PM10 w 35 strefach,
 - b) roczne wartości dopuszczalne dla stężenia pyłu PM10 w 9 strefach;
2. **art. 23 ust. 1 akapit drugi tej dyrektywy** – nieodpowiednie działania naprawcze, określane w programach ochrony powietrza, niepozwalające na zapewnienie, że okres występowania przekroczeń ww. poziomów dla PM10 był możliwie jak najkrótszy – niewłaściwa transpozycja przepisów UE w tym zakresie.



Realizacja I etapu wyroku TSUE – zmiana prawa krajowego – system zarządzania jakością powietrza

Ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. poz. 1211) – kluczowe zmiany:

- ✓ skrócono czas na przygotowanie i uchwalenie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych z 18 do 15 miesięcy,
- ✓ działania naprawcze przewidziane w ww. programach mają umożliwiać ograniczenie przekroczeń poziomów dopuszczalnych normowanych substancji w „możliwie najkrótszym terminie”,
- ✓ wprowadzono obowiązek dla ministra właściwego ds. środowiska polegający na weryfikacji poprawności projektów programów, zgodnie z nowymi wymaganiami wynikającymi z rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych,
- ✓ dodano przygotowanie rocznych sprawozdań okresowych z postępów realizacji działań naprawczych, które oceniane będą przy zastosowaniu wskaźników monitorowania postępów dla planowanych działań oraz wskaźników osiągnięcia efektu ekologicznego tych działań (poprzez redukcję wielkości emisji oraz zmianę poziomu stężeń poszczególnych substancji w powietrzu),
- ✓ skrócono czas realizacji działań naprawczych w programach ochrony powietrza.



Realizacja I etapu wyroku TSUE – zmiana prawa krajowego – system zarządzania jakością powietrza

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. poz. 1159) – kluczowe zmiany:

- zmiana harmonogramu realizacji działań naprawczych przez:
 - skrócenie czasu realizacji:
 - działań średnioterminowych – z 5 lat na okres nie dłuższy niż 4 lata,
 - działań długoterminowych – z 10 lat na okres nie dłuższy niż 6 lat,
 - dodanie działań krótkoterminowych z terminem realizacji nie dłuższym niż 2 lata (ze względu na procedurę decyzyjną oraz, w przypadku działań inwestycyjnych, ze względu na procedurę zamówień publicznych) od dnia przyjęcia uchwał sejmików województw w sprawie POP,
 - wprowadzenie wskaźników monitorowania postępów realizacji działań naprawczych oraz osiągniętych efektów ekologicznych,
 - wprowadzenie okresów przejściowych, które zapewnią możliwość oceny prawidłowości realizowanych działań naprawczych przed upływem całkowitego okresu obowiązywania POP.



Realizacja I etapu wyroku TSUE – zmiana prawa krajowego – system zarządzania jakością powietrza

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. poz. 1159) – kluczowe zmiany (c.d.):

- rozszerzono zakres programów ochrony powietrza o informacje niezbędne do uwzględnienia w tych programach, tak aby zarządy województw mogły przekazać do ministra właściwego do spraw środowiska informację o przyjętych programach i planach działań krótkoterminowych w drodze uchwały sejmików województw, zgodnie z zakresem i układem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza, w podziale na:
 - informacja o POP
 - podział źródeł zanieczyszczeń
 - scenariusz emisji w roku zakończenia realizacji POP
 - działania naprawcze określone w POP
 - informacja o PDK, jeżeli jest częścią POP.



Działania zmierzające do realizacji II etapu wyroku TSUE

Dalsze działania na poziomie krajowym i wojewódzkim – ważne terminy:

- ❖ **luty/marzec 2020 r.** – przekazanie do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji społecznych i opiniowania projektu rozporządzenia Ministra Klimatu w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza,
- ❖ **do 30 kwietnia 2020 r.** przedstawienie przez zarząd województwa ministrowi właściwemu do spraw środowiska do zaopiniowania projektu uchwały w sprawie POP,
- ❖ **do 15 czerwca 2020 r. uchwalenie POP** przez sejmik województwa,
- ❖ **do 20 czerwca 2020 r. przekazanie przez zarząd województwa** do ministra klimatu uchwalonego POP,
- ❖ **do 30 czerwca 2020 r. przekazanie przez Ministra Klimatu** do KE informacji o podjętych przez samorząd nowych POP, zgodnych z art. 23 ust. 1 dyrektywy 2008/50/WE.



Sankcje za uchybienia w przygotowaniu i realizacji POP i PDK ustawa – Prawo ochrony środowiska

Art. 315a

ust. 1. **W przypadku:**

- 1. niedotrzymania ustawowego terminu uchwalenia** programów ochrony powietrza i ich aktualizacji lub planów działań krótkoterminowych,
- 2. niedotrzymania terminów realizacji działań** określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych

– organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł.

ust. 2. Karę pieniężną, w drodze decyzji, wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, biorąc pod uwagę ilość i wagę stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków.



Z corocznie przeprowadzanych Ocen jakości powietrza oraz z programów ochrony powietrza wynika jasno, że największe wartości zanieczyszczeń w powietrzu osiągane są w województwie świętokrzyskim zimą, podczas okresu grzewczego, w wyniku spalania paliw – głównie złej jakości węgla – oraz odpadów komunalnych!

Jest to przyczyną tzw. **niskiej emisji!**

Tylko inwestycje w likwidację przestarzałych kotłów mogą doprowadzić do ograniczenia zanieczyszczeń w powietrzu, którym oddychamy.





Projekt programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych

Działania naprawcze zawarte w projekcie POP

Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych poprzez:

1. zastąpienie nisko sprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub urządzeniami opalаны gazem;
2. prowadzenie działań zmierzających do wymiany nisko sprawnych kotłów na paliwa stałe na:
 - ✓ kotły zasilane olejem opałowym,
 - ✓ ogrzewanie elektryczne,
 - ✓ OZE (głównie pompy ciepła),
 - ✓ nowe kotły węglowe spełniające wymagania ekoprojektu;
3. stosowanie w nowo powstałych budynkach hierarchii źródeł ogrzewania: OZE (pompy ciepła), podłączenie do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej, urządzenia opalane olejem, ogrzewanie elektryczne lub montaż nowych kotłów węglowych spełniających wymagania ekoprojektu;
4. termomodernizację.



Projekt programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych

Działania naprawcze zawarte w projekcie POP (c.d.)

Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjnych i szkoleniowych poprzez:

- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza,
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza,
- informowanie mieszkańców o zakazach związanych z postępowaniem z odpadami w zakresie ich spalania poza instalacjami.

Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów poprzez:

- przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach,
- przestrzeganie zakazu spalania odpadów zielonych, a także przestrzegania zakazu wypalania traw i łąk,
- przestrzeganie zapisów uchwały antysmogowej.



Projekt programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych

Działania naprawcze zawarte w projekcie POP (c.d.)

Ograniczenie oddziaływania transportu drogowego poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny miejskie poprzez:

- prowadzenie działań organizacyjnych – kierowanie samochodowego ruchu tranzytowego poza centrum oraz inne gęsto zabudowane czy zaludnione tereny na trasy alternatywne poza tymi obszarami,
- budowę obwodnicy Kielc w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania emisji z transportu samochodowego na mieszkańców miasta.



Plan działań krótkoterminowych (PDK)

- **OSTRZEŻENIE**

PRZYCZYNA: ryzyko wystąpienia przekroczenia lub wystąpienie przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10, PM2,5 lub docelowego poziomu B(a)P oraz ozonu.

- **ALARM I STOPNIA**

PRZYCZYNA: wystąpienie przekroczenia poziomu informowania dla pyłu PM10 lub ozonu

- **ALARM II STOPNIA – ALARM SMOGOWY**

PRZYCZYNA: wystąpienie przekroczenia poziomu alarmowego stężeń pyłu PM10 lub ozonu



Plan działań krótkoterminowych (PDK)

OSTRZEŻENIE

Warunek ogłoszenia:

- stężenie pyłu PM10 $> 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ z ostatnich 12 miesięcy
- przekroczenie 35 dni ze stężeniem powyżej wartości dopuszczalnej ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) spośród średnich dobowych stężeń pyłu PM10 z ostatnich 12 miesięcy
- stężenie pyłu PM2,5 $> 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ z ostatnich 12 miesięcy
- stężenie benzo(a)pirenu $> 1 \text{ ng}/\text{m}^3$ z ostatnich 12 miesięcy
- przekroczenie 25 dni ze stężeniem powyżej poziomu docelowego ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) maksymalnej średniej ośmiogodzinnej spośród średnich kroczących ozonu z ostatnich 12 miesięcy
- wystąpienie w prognozach jakości powietrza ryzyka wystąpienia przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10.

Zalecenia:

- ograniczenie czasu przebywania na powietrzu w czasie występowania podwyższonych stężeń substancji
- rezygnacja z korzystania z kominków opalanych drewnem w przypadku, jeżeli nie jest to jedyne źródło ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych
- niestosowanie dmuchaw do sprzątania liści.



Plan działań krótkoterminowych (PDK)

ALARM I STOPNIA

Warunek:

- Stężenie 24-godzinne pyłu PM10 $> 100 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- Stężenie 1-godzinne ozonu $> 180 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Działania:

- Działania ochronne w zakresie ograniczania negatywnego wpływu wysokich stężeń na zdrowie ludności:
 - ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w trakcie pobytu w placówce oświatowej i poza nią
 - przygotowanie się służb ochrony zdrowia na zwiększoną liczbę przypadków zachorowań na choroby układu oddechowego i układu krążenia
- Działania w odniesieniu do grup wrażliwych grup ludności:
 - zalecenie unikania długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni w celu ograniczenia narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń – pozostawanie w pomieszczeniach
 - zalecenie ograniczenia wietrzenia pomieszczeń w okresie trwania alarmu
 - stosowanie się do zaleceń lekarskich i właściwe zaopatrzenie w potrzebne medykamenty
- Działania prewencyjne:
 - zalecenie rezygnacji z korzystania z kominków opalanych drewnem w przypadku, jeżeli nie jest to jedyne źródło ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych
 - zalecenie niestosowania dmuchaw do sprzątania liści
 - wzmożone kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach nieprzeznaczonych do tego celu
 - zalecenia korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej
 - zalecenie ograniczenia korzystania z samochodów na rzecz przemieszczania się pieszo lub rowerem



Plan działań krótkoterminowych (PDK)

ALARM II STOPNIA – ALARM SMOGOWY

Warunek:

- stężenie 24-godzinne pyłu PM10 $> 150 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- stężenie 1-godzinne ozonu $> 240 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Działanie:

- Działania ochronne w zakresie ograniczania negatywnego wpływu wysokich stężeń na zdrowie ludności:
 - zalecenie ograniczenia przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w trakcie pobytu w placówce oświatowej
 - zalecenie ograniczenia wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania alarmu
 - przygotowanie się służb ochrony zdrowia na zwiększoną liczbę przypadków zachorowań na choroby układu oddechowego i układu krążenia
- Działania w odniesieniu do wrażliwych grup ludności:
 - zalecenie unikania długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni w celu ograniczenia narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń – pozostawanie w pomieszczeniach,
 - stosowanie się do zaleceń lekarskich i właściwe zaopatrzenie w potrzebne medykamenty
- Działania prewencyjne:
 - wzmożone kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach nieprzeznaczonych do tego celu
 - zalecenia korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej



Plan działań krótkoterminowych (PDK)

ALARM II STOPNIA – ALARM SMOGOWY c.d.

- Działania operacyjne podejmowane w ramach alarmu II stopnia mające na celu redukcję:
1. emisji powierzchniowej:
 - czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym
 - czasowe zawieszenie robót budowlanych, uciążliwych ze względu na jakość powietrza
 - nakaz zraszania pryzm materiałów sypkich w celu wyeliminowania pylenia
 - zakaz stosowania dmuchaw do sprzątania liści
 2. emisji liniowej:
 - zakaz wjazdu samochodów na wyznaczone obszary w centach miast
 - przeniesienie uciążliwego natężenia ruchu samochodowego na odcinki alternatywne, wyznaczone przez zarządzających drogami na danym obszarze
 - ograniczenie ruchu samochodowego poprzez korzystanie z innych form komunikacji, np. komunikacji publicznej darmowej w czasie trwania alarmu
 - upłynnienie ruchu drogowego poprzez stosowanie inteligentnych systemów zarządzania ruchem, tzw. „zielona fala”
 - wprowadzenie bezpłatnej komunikacji publicznej
 - montaż tablic informujących o objazdach
 - zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 Mg na wyznaczone trasy w miastach
 - rozwinięcie akcji informacyjnych i edukacyjnych, promujących wspólne dojazdy do pracy (jednym samochodem) oraz korzystania z komunikacji miejskiej
 - tworzenie systemów połączenia parkowania z komunikacją publiczną – parkuj + jedź „P+R” dla indywidualnych osób
 3. emisji punktowej:
 - czasowe ograniczenie produkcji w instalacjach mających szczególnie uciążliwy wpływ na jakość powietrza, wskazanych w Planie działań krótkoterminowych jako mających największy wpływ na jakość powietrza na danym terenie



Plan działań krótkoterminowych (PDK)

Do instytucji, które muszą zastosować określone środki zaradcze należą w szczególności:

- szkoły
- przedszkola
- żłobki i domy opieki dla dzieci oraz inne ośrodki edukacyjne
- obiekty służby zdrowia i opieki zdrowotnej – przygotowanie się do podjęcia zwiększonej liczby pacjentów



Uchwała antysmogowa

art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. -
Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799
z późn. zm.):

Sejmik województwa może, w drodze uchwały,
w celu zapobieżenia negatywnemu
oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na
środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy
w zakresie eksploatacji instalacji, w których
następuje spalanie paliw.



Projekt uchwały antysmogowej

1. W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, **w granicach administracyjnych województwa świętokrzyskiego**, wprowadza się ograniczenia i zakazy, obejmujące **cały rok kalendarzowy**.
2. Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych, w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli:
 - 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub
 - 2) wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednie przenoszenie ciepła;
 - b) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy;
 - c) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.



Projekt uchwały antysmogowej

3. Zakazuje się stosowania w instalacjach następujących paliw:
 - 1) mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
 - 2) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla;
 - 3) węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm;
 - 4) paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.
4. Zakazuje się użytkowania instalacji, o których mowa w §2, na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej.
5. Podmiotami, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy są podmioty eksploatujące instalacje na paliwo stałe.



Projekt uchwały antysmogowej - terminy

BUDYNKI

INSTALACJE

INSTALACJE NA PALIWA STAŁE NIESPEŁNIAJĄCE WYMOGÓW MINIMUM KLASY 3, 4, 5

INSTALACJE NA PALIWA STAŁE SPEŁNIAJĄCE WYMOGI KLASY 3 I 4

INSTALACJE NA PALIWA STAŁE SPEŁNIAJĄCE WYMOGI KLASY 5

ZAKAZ STOSOWANIA PALIW STAŁYCH

EKOPROJEKT

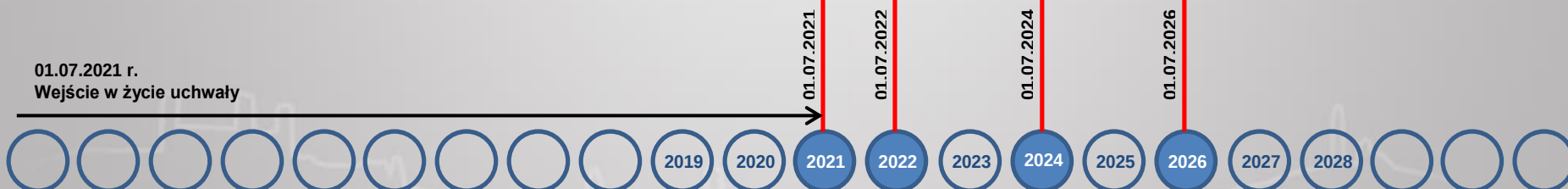
PALIWA

WĘGIEL BRUNATNY, ODPADY WĘGL., BIOMASA STAŁA > 20% WILG.

PALIWA STAŁE (WĘGIEL KAMIENNY WYSOKIEJ JAKOŚCI, BIOMASA < 20% WILG.)

PALIWA GAZOWE I OLEJOWE, OZE

01.07.2021 r.
Wejście w życie uchwały





URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO



Unia Europejska
Fundusz Spójności



Dziękuję za uwagę



Ogólnopolski system wsparcia doradczego
dla sektora publicznego, mieszkaniowego
oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności
energetycznej oraz OZE